

Presbyterologiske Antegnelser fra det Nordenfjeldske.

Meddelte af O. A. Øverland.

I. Holger Lauritssøn, Præst til Aafjorden.

Nærværende versificerede Gravskrift, der sandsynligvis er den ældste af sit Slags, som er bevaret hertillands, stod malet paa en Tavle i Aa Hovedkirke. Under det voldsomme Tordenveir, der hjemsøgte Søbygderne d. 28 Januar 1770, afbrændte denne og Aafjordens Prestegaard, og hele Kirkens Inventarium — deriblandt ogsaa Tavlen — gik tabt. Imidlertid er der dog bevaret en meget god Afskrift af den, som efter Haandskriften at dømme hidrører fra den lærde thronhjemske Rektor Benjamin Dass, og som sandsynligvis er den samme, der afgav Materialierne til Holger Lauritssøns Biografi i Treschows Jubellærere. Siden kom den i Biskop Gunnerus's Eie, der lod den indbinde sammen med endel andre Optegnelser om Presteskabet i Thjems Stift. Denne »Gunnerus's Protokoll«, som nu opbevares i det norske Rigsarkiv, er — om end paa anden Haand gjennem Provst Gunnar Berg — en af de fornemste Kilder til Erlandsens »Biographiske Efterretninger om den nordenfjeldske Geistlighed«.

Ihvorvel Treschow kun yder Gravskriften saare liden Anerkjendelse saavel fra Formens som fra Indholdets Side, turde den dog maaske fortjene nogen Opmærksomhed hos Læserne af dette Tidsskrift. Hans Sønneson antog Navnet Arctander, men Forbindelse mellem ham og den nulevende Familie af dette Navn kan ikke paavises. (Se Stamtavler over Familiene Breder, Preus og Arctander, udg. af M. Arnesen og I. Hesselberg, Chra. 1876, S. 163.) Derhos taler saavel den eienommelige Ubehjælpelighed i Udtrykket og det benyttede Versemaal for, at man her har for sig et Ungdomsarbejde af Norges senere Kantsler Jens Bielke til Østraat, og nærværende Bidrag kan saaledes betragtes som et Anhang til hans Præstationer af lignende Art, der i dette Tidsskrift er meddelte af H. J. Huitfeldt og L. Daae.

Gravskrift |

offer den Gudfryctige oc Hederlige Mandz Salig Her *Holger Lauritssøn*
Lig | for dum Sogne-Prestes j Aafjord, Huorudi Hans fødzal Christe-
lige | Leffnet, alder och Salige endeligt, Kortelig beskriffes.

Christne Leser Huo du er,
Som denne Graffskrifft Les oc Seer,
Naar du ofuuer denne Graff frem-
gaar,
Betench Hues Lig her vnder staar,
At du kant ocsaa vide oc lere,
Dit Leffnets Vilkaar Her at Vere
Wuarigt och forfengelig,
Wrolig och forgengelig.
Huad stat du end est Set vdi,
Lærd, Wlerd, Herre eller Wfrj,
Gammel, vng, qvinde eller Mand
Døden du ey Vndrømme kand.
Den Salige Mand paaminder det,

Huis Lig nu Her er nederset.
Hr Holger Lauritssøn Hans Naffn
var,
Som Hand j Verden med ære bar,
Huis Christelige Leffned och aff-
gang,
Jeg kortelig vil gjøre aff Sagn,
At andre i lige Gudelighed,
Motte følge Hannom til Salighed:
Norge Vaar Hans Fæderneland,
Hans Fader en Hederlig Preste-
mand,
I Vngdommen døde Hans Moder
hen,

Hans Fader bleff oc ey Lenge igien.
 Trundhiems skole til disciplin
 Holt hand dog sig med flid och Vind
 Och lod sig ey aff Armod trenge
 Fraa dyd oc ære, beste Penge.
 Der Hand vaar tre oc tive Aar,
 Kalledis *Hand* offuer Christi Faar
 En Siæle Hyrde till Nerø Kirke,
 Huor *Hand* ved Guds aands hielp
 oeh Styrche

I 6 Aar trolig beuiste sig
 En Weyuiser till *Himmerig*.
 Siden bleff *Hand* betroed at Ver'
 En Sogne Prest til Aafjord Her,
 Huor *Hand* oc tient Halff Hundrit
 aar

Som en Guds tiener vel anstaar,
 Lige saa lenge i Ecteskaff
 Waar *Hand*. Gud Hannom oc gaff
 Sin deylige børn, som *Hand* oc lod
 Med stor bekostning oc frit Mod
 Optucte i Guds fryct oc Lærdom,
 Ja det kan oc Vel siges om
 Hans tiener oc gandske Huusge-
 sinde,

At Han Holt dem baade ude oc inde
 Til Guds fryct med gierning oc ord.
Hand Holt oc ingen til sit Bord
 Som ey med *Hannom* Samdræctelig
 Med Sang oc Lesning gudelig
 Om Morgen til sit Arbeid gik
 Och Holt om afften samme skick
 At prise oc tacke Gud deres Her'
 For Lycke oc Uelstand fiern oc ner.
 Der *Hand* nu till god Alderdom
 Med Siugdum oc stor suagthed kom,
 Begynte sig Hans attraa formere,
 Som hand oc altid før monne bære,
 Effter *Gudz Rige*, oc derfor sagde:
 Ach Gud min Herre, som paalagde
 Mig Alderdoms Byrde oc Skrøbe-
 lighed,

Und mig af din Barmhiertighed
 Med Simeone at fare i fred,
 Thi jeg aff Uerden er mett oc kied,
 Mit Hiemsted og Fæderne Land
 Er, Christe, hos din Høyre Haand,
 Did ieg forlænges oc nu ey meere
 Saa fremmed uandre i Uerden here.
 Sig Sielff at trøste *Hand* Wiste oc
 uel,

At *Hand* ey skulde foruden Skiel
 Knurre mod Gud i Korsens lide,
 Men med taalmodighed hielpen bide:
 Om Gud end tøffuer en liden tid,
 Jeg ueed, sagde han, han er mig
 blid

Oc snarlig skal til bistand komme
 Mig til stor trøst oc æuig fromme;
 Thi uil ieg dig til troer han[d],
 O Christe, antuorde Liff oc Aand;
 Saa sant Gud skabte denne Dag
 Oc andre flere sig till behag,
 Saa Uist troer ieg paa Dommedag
 Mig Gudz barn uorde foruden klag,
 Thi Christus er mit eneste Liff,
 Som ieg ber hos mig fast oc stift,
 Derfor skal døden mig ey skade
 Menz uære en Uinding oc æuig
 bade.

Hans tro oc Bøn Herren tilsaag;
 Der han i største Suagthed laag,
 Sactmodelig, som han før bad,
 Uden stor pine og megen Wlad
 Lod Gud hannom affsoffne hen,
 Thi uar han Uist hans kiere Uen,
 Tusin sexhundred oc tolf Aar
 Siden du, Christe, fødder Uar,
 Skreff mand oc i Calendario
 Først oc tiugend' dag i Februario,
 Da du hans Bøn saa naadig hørde
 Oc hans Siel til dit righe førde.
 Firesindstiwe samfælde Aar
 Hans gandske Leffnet i Uerden uar

Saa haffuer hand baaret med ære	Tøffuer her i Graffuen, til det faar
till graffue	Igien it vforgiengeligt Liff.
De graa Haar oc effter sig monne	O Gud, det osz med hannem giff,
lade	Som Legemet skal tilføye igien
It hederligt Naffn, som leffuer igien	Sielen, som du saa skier oc ren
Waractelig blant Menniskan.	Hos dig beuarer i æuig fred,
Det som i hannom dødeligt Uar,	Und osz at nyde den glæde med!

Psalm: 12

In memoria æterna erit justus

Anno Christi 1612.

Dansk Kjøbstedsliv i forrige Aarhundrede.

Af Lærer **F. Jacobsen** i Ringe.

I Begyndelsen af forrige Aarhundrede besad Jacob Poulsen som Fæster under Hovedgaarden Steensgaard en Gaard i Svanninge ved Faaborg, den nu saakaldte (gamle) Dahlkildgaard. For hans Søn Poul Jacobsen¹⁾, født 1717, udstedte Etatsraad Hein paa Steensgaard 1735 ^{14/2} følgende Frihedspas²⁾: »Nærværende Poul Jacobsen, gl. 15 Aar, Barnfødt paa Steensgaards gods udi Svaninge Sogn, har opholdt sig og tient hos sin Fader Jacob Poulsen udi Svaninge, og der stedse forholdt sig skickelig og Vel, og som hand nu andensteds agter sin lyeche at søge, saa meddeelis ham dette til Beviis, at hand med minde og Villie herfra godset er Vorden demitteret«.

Den nævnte Poul Jacobsen gik nu til Søs fra Faaborg, sejlede siden med det ostindiske Kompagnis Skibe, tilsidst som »Bedstemand«. Han gjorde 3 Rejser til Kina, dengang noget ualmindeligt, hvorved han erhvervede sig Kjendingsnavnet »Poul Kinafarer«. Ved at sætte sine Penge i kinesiske Varer og handle for egen Regning, samlede han sig saameget, at han i Aaret 1744 kunde nedsætte sig som Handelsmand i Faaborg. 1748 ægtede han Mette Marie Hansdatter Storm, født paa Gaarden »Høbbet« i Brahetrolleborg Sogn; som Foræring til

¹⁾ De ældste Kirkebøger for Svanninge Sogn ere fra 1768; de tidligere skulle være gaaede tabt ved en Ildebrand, som overgik Præstegaarden, formodentlig det foregaaende Aar.

²⁾ Stavnsbaandet, som paalagdes i Februar 1724, forbyder Karle fra 14 til 35 Aar at forlade det Gods, hvortil de høre.